

Kirkko ja kaupungin talouden tasapainottamistoimet sekä siitä johtuvat julkaisuaikataulu vuonna 2023 ja muut toimet

Kirkko ja kaupungin johtokunta 01.11.2022 § 46
716/00.01.01/2022

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Kirkko ja kaupungin johtokunta päättää

1. että painettu Kirkko ja kaupunki ilmestyy 18 kertaa vuonna 2023
2. että tästä julkaisumäärästä aiheutuva lisäkulu suhteessa talousarviokehukseen, 190.584 euroa, katetaan käyttämällä siihen vuonna 2022 syntyvä ylijäämä (noin 150.000 euroa) sekä lisäämällä Jouluradion tuottoja noin 50.000 euroa.
3. antaa päätoimittajalle tehtäväksi organisoida varainhankinnan Jouluradion maksuosuuksien lisäämiseksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana käytettiin 28 puheenvuoroa.

Kirsi Rostamo poistui kokoustilasta jääviyssyistä Jouluradion osuuden käsittelyn ajaksi.

Laura Hägglom pyysi kirjaamaan päätöksen kohtien 1. ja 2. yhteyteen seuraavan lisälausekkeen: Vuoden 2023 aikana voi olla tarpeen tehdä tarkentuvia toimia talousarviokehyksessä pysymiseksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin sillä lisäyksellä, että kohdan 2. yhteyteen lisätään lisälauseke. Päätös on korjattuna seuraava:

Kirkko ja kaupungin johtokunta päättää

1. että painettu Kirkko ja kaupunki ilmestyy 18 kertaa vuonna 2023
2. että tästä julkaisumäärästä aiheutuva lisäkulu suhteessa talousarviokehukseen, 190.584 euroa, katetaan käyttämällä siihen vuonna 2022 syntyvä ylijäämä (noin 150.000 euroa) sekä lisäämällä Jouluradion tuottoja noin 50.000 euroa. Vuoden 2023 aikana voi olla tarpeen tehdä tarkentuvia toimia talousarviokehyksessä pysymiseksi.
3. antaa päätoimittajalle tehtäväksi organisoida varainhankinnan Jouluradion maksuosuuksien lisäämiseksi.

Selostus

Kirkko ja kaupunki seurakuntien strategisena välineenä

Suomalaiset muodostavat suhteensa kirkkoon ja uskontoon pitkälti median kautta. Siksi seurakuntien viestinnällä ja seurakuntamedialla on keskeinen merkitys siinä, mitä kirkko yhteisönä merkitsee yhtäältä seurakuntalaisille ja toisaalta niille, jotka eivät enää tai vielä ole kirkon jäseniä. Seurakuntien kokoavaan toimintaan osallistumisen sijaan korostuu yhä enemmän yhteisöön kuulumisen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tuoreessa strategiassa (Ovet auki) painotetaan paikasta riippumattomien ja verkon välityksellä toteutuvien hengellisyyden ja yhteisöllisyyden muotojen kehittämistä. Kirkon strategiassa todetaan: "Ajatus mediasta tiedonvälityksen välineenä on tapahtuneen kehityksen myötä vanhentunut: media ei ole väline, vaan osa elämismailmaa, tämän päivän todellisuuden erottamaton piirre. Sen kautta muodostetaan ja ylläpidetään niin sosiaalisia suhteita, kulutusta kuin näkemyksiä ja vakaumuksia" (s. 18). Tämä painotus median

merkityksestä seurakunnille näkyy myös pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymien omissa strategioissa.

Viimeisimmän Gallup Ecclesiastica -tutkimuksen (GE 2019) mukaan pääkaupunkiseudun seurakuntien jäsenistä 31% harkitsee kirkosta eroamista. Vuonna 2021 tehdyssä seurakuntien tunnettuustutkimuksessa selvitettiin tarkemmin seurakuntalehden lukemisen vaikutusta kirkosta eroamiseen liittyviin ajatuksiin. Pääkaupunkiseudulla vain viisi prosenttia seurakuntalehteä vähintään muutaman kerran kuukaudessa lukevista piti todennäköisenä, että tulee joskus eroamaan kirkosta.

Kotiin jaettavalla painetulla Kirkko ja kaupungilla on tutkitusti tärkeä tehtävä kirkon jäsenten halussa pysyä kirkon jäsenenä. Siihen käytettyjä varoja ei tule ajatella pelkästään kuluina vaan investointina, jolla pidetään yllä jäsenyyttä ja sitä kautta myös jäsenmaksuina kerättäviä verotuloja.

Vuonna 2021 Kirkko ja kaupungin omistajien verotulot olivat yhteensä 169 miljoonaa euroa (Helsinki 94,4 M€, Espoo 48,7 M€, Vantaa 25,9 M€). Kun tiedämme, että lähes kolmannes pääkaupunkiseudun seurakuntien jäsenistä harkitsee kirkosta eroamista ja että lähes kolmannekselle Kirkko ja kaupungin lukijoista lehti on ainoa tai lähes ainoa side seurakuntaansa, sitä sidettä olisi syytä pikemminkin vahvistaa kuin heikentää. Tästä syystä lehden vuosittaista ilmestymismäärää ei kannata vähentää, vaan on etsittävä keinoja, joilla lehti voisi edelleenkin ilmestyä vähintään 20 kertaa vuodessa. Gallup Ecclesiastica 2019:n mukaan joka kymmenes pääkaupunkiseudun seurakuntalaisista ei ainoastaan harkitse kirkosta eroamista vaan pitää sitä todennäköisenä. Se tarkoittaa käytännössä yhtä kolmannesta niistä, joille Kirkko ja kaupunki on ainoa tai lähes ainoa side seurakuntaan.

Kirkko ja kaupungin olennainen heikentäminen, esimerkiksi vuosittaisten numeroiden radikaali vähentäminen, voi toimia yhtenä laukaisevana tekijänä kirkosta eroamiselle. Jos 10% seurakuntien jäsenistä eroaa, sen keskimääräiset kustannusvaikutukset vuositasona ovat 16,9 miljoonaa euroa verotulojen menetyksinä: Helsingissä 9,4 miljoonaa, Espoossa 4,9 miljoonaa ja Vantaalla 2,6 miljoonaa euroa. Kauniaisten osuus on niin pieni, että sillä ei käytännössä ole taloudellista merkitystä kokonaisuudelle, mutta verotulojen mahdollinen väheneminen koskettaa omalta osaltaan tietysti myös Kauniaisten suomalaista seurakuntaa. Kirkko ja kaupungin kuluista säästäminen ei pelasta seurakuntayhtymien taloutta, mutta se voi kääntyä itseään vastaan ja uhata seurakuntien tulevaisuutta.

Pääkaupunkiseudun yhteinen Kirkko ja kaupunki on onnistunut tavoitteessaan

Pääkaupunkiseudun seurakunnat yhdistivät vuoden 2017 alusta seurakuntamediansa eli Espoossa ja Kauniaisissa ilmestyneen Essen, Vantaalla ilmestyneen Vantaan Laurin, Helsingissä ilmestyneen Kirkko ja kaupungin, näiden kolmen median yhteisen Valomerkki-verkkomedian sekä yhdessä tuotetun Jouluradion. Tarkoituksena oli tehdä yhdessä vaikuttavampaa seurakuntamediaa pienemmin kustannuksin kuin jos jokainen toimisi erikseen. Tässä tavoitteessa yhteinen Kirkko ja kaupunki on onnistunut hyvin. Se on onnistunut luomaan hyvän suhteen lukijoihinsa, sitä pidetään merkittävänä kirkon arvoihin perustuvana mediana ja tärkeänä tietolähteenä seurakunnan tapahtumista.

Lehti jaetaan seurakuntien 335 000 jäsentalouteen Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa. Verkossa Kirkko ja kaupunki tavoittaa viikoittain noin 50 000 eri kävijää. Sosiaalisessa mediassa kontaktit lasketaan miljoonissa. Ennen yhdistymistään sopijaosapuolet käyttivät medioihinsa yhteensä 6,8 miljoonaa euroa vuodessa (2016). Ensimmäisen yhteisen vuoden 2017 kulut olivat 5,6 miljoonaa euroa, ja vuoteen 2022 tultaessa kulut ovat vähentyneet 5,0 miljoonaan

euroon vuodessa. Medioiden yhdistäminen on kuudessa vuodessa tuottanut pääkaupunkiseudun seurakunnille tehokkaamman viestinnän lisäksi yhteensä yli seitsemän miljoonan euron säästöt.

Vuonna 2016 Helsingissä Kirkko ja kaupunki ilmestyi 48 kertaa vuodessa. Espoossa ja Vantaalla seurakuntalehdet olivat siirtyneet 24 vuosittaiseen numeroon muutamaa vuotta aikaisemmin. Vuonna 2017 uusi yhteinen Kirkko ja kaupunki ilmestyi 24 kertaa, numeroita on sittemmin säästösyistä vähennetty 20:een vuodessa. Lehti ilmestyy kahden viikon välein, pois lukien kesät ja joulun aika, jolloin ilmestymisessä on pitemmät tauot. Seurakuntien tapahtumailmoittelun kannalta kahta viikkoa pitempi ilmestymisväli on hyvin hankala.

Kirkko ja kaupungin lukemistutkimusten mukaan lehti tunnetaan hyvin, ja yli 70% lehden saajista vähintäänkin selailee sen. Tuoreimman lukemistutkimuksen (Innolink 2022) mukaan noin kolmannes lehden lukijoista kertoo sen olevan hänen ainoa tai lähes ainoa siteensä seurakuntaan. Helsingiläisistä 50-59-vuotiaista näin vastasi lähes puolet (45%). Ja vaikka Kirkko ja kaupunkia lukevat nekin seurakuntalaiset, jotka eivät juurikaan osallistu seurakunnan toimintaan, 40% lehden lukijoista kuitenkin pitää lehteä tärkeänä tietolähteenä seurakunnan tapahtumista.

Kirkko ja kaupungin resurssit ja talousnäkyvät

Vuoden 2021 alusta voimaan tulleessa pääkaupunkiseudun yhteistä mediaa koskevassa sopimuksessa todetaan:

Osapuolet toteavat, että tämänhetkisen arvion mukaan yhteisen mediatoimituksen toiminnan ylläpitäminen tulee edellyttämään kustannussäästöjä tulevina vuosina. Tämänhetkisen arvion mukaan kustannussäästön tarve vuosien 2021-2024 aikana tulee olemaan n. 300.000 euroa ja vuosina 2025-2029 varaudutaan vähentämään yhteensä n. 225.000–450.000 euroa. Näiden lisäksi numeroiden mahdollisesta vähentämisestä ja digimediaan siirtymisestä koituvat posti- ja painokulujen säästöt vähennetään sopijaosapuolten maksuosuudesta täysimääräisesti.

Sopimusta tehdessä vuoden 2020 talousarviossa kiinteät kulut (muut kuin paino- ja jakelukulut ilmoitusmyynnin tuotolla vähennettynä) olivat 2.119.000 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa ne ovat 1.969.000 euroa. Kun vuonna 2024 kiinteät kustannukset ovat 1.819.000 euroa, saavutetaan sopimuksessa edellytetty säästötavoite. Paino- ja jakelukuluihin on vuoden 2023 talousarviossa varattu 2.600.000 euroa.

Sanomalehtipaperin hinnan nousun ja jakelukustannusten kasvamisen myötä 20 vuosittaisen numeron painaminen ja jakelu maksaisi tämänhetkisen arvion mukaan 3.240.000 euroa. Erotus huhtikuussa 2022 annettuun kehukseen on siis 640.000 euroa.

Mahdolliset keinot tuon vajauksen paikkaamiseen vuoden 2023 osalta ovat kulujen leikkaaminen, tuottojen lisääminen ja lisärahoituksen saaminen lisätalousarviosta. Helsingin seurakuntayhtymässä vuonna 2022 käydyn yhteistoimintamenettelyprosessin vuoksi viimeksi mainittu keino ei Helsingin osalta tule kysymykseen. Talouden raamit ovat toki tiukat myös Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymissä.

Nykyisen sopimuksen mukaan mahdollinen yhteisen mediatoimituksen ylijäämä siirtyy seuraavan vuoden kehukseen, samoin mahdollinen alijäämä rasittaa seuraavan vuoden kehystä. Vuonna 2021 mediatoimituksen tilinpäätös oli 190.000 euroa ylijäämäinen. Tuo ylijäämä on talousarviota tehdessä viety vuoden 2023 kehukseen. Vuonna 2022 ylijäämää näyttää jäävän noin 150.000 euroa.

Ilmoitusmyynnin tuotot

Tulojen lisäämisessä vaihtoehtona on lähinnä ilmoitustuottojen kasvu. Painetun lehden osalta ei ole realistista tavoitella merkittävää lisäystä ilmoitusmyynnin tuottoon. Yhteisen mediatoimituksen ajan huippuvuosi ilmoitusmyynnin tuotossa oli vuosi 2018, jolloin lehteä julkaistiin vielä 24 numeroa vuodessa. Ilmoitusmyynnin tuotto oli silloin 518.900 euroa. Vuonna 2022, jolloin lehteä julkaistaan enää 20 numeroa vuodessa, ilmoitusmyynnin tuotoksi on budjetoitu 350.000 euroa. Ilmoitusmyynnin tuotto notkahti vuonna 2020 alkaneen koronapandemian myötä eikä ole täysin palautunut. Nyt ilmoitusmyynnin tuottoa heikentävät myös Ukrainassa käytävän sodan taloudelliset vaikutukset.

Jouluradion kulut ja tuotot

Jouluradion osalta ilmoitustuottoja voi olla mahdollista lisätä. Tämä tarkoittaisi ennen kaikkea sponsoriyhteistyötä, ei niinkään Jouluradion streamin avaamista radiomainoksille, sillä yleishyödyllisenä ei-kaupallisena toimijana Jouluradio saa huomattavan edun omassa sisältömarkkinoinnissaan ja mediahuomiossaan. Mikään toinen media tai muukaan toimija ei käytännössä nostasi samalla tavalla esiin kaupallista musiikkimediaa kuin ne nyt nostavat Jouluradiota. Kaupallisena radiona Jouluradio joutuisi ostamaan sitä näkyvyyttä ja peittoa, jonka se nyt yleishyödyllisenä toimijana saa taitavan pr-työnsä kautta lähes ilmaiseksi. Sen sijaan ilmoitusten myyminen Jouluradion verkkosivuille aloitetaan tänä vuonna. Tarvittavat tekniset valmistelut sitä varten on jo tehty.

Jouluradion kulut vuonna 2021 olivat 335.000 euroa, josta pääkaupunkiseudun yhteisen mediatoimituksen kuluja oli 255.000 euroa, ja seurakunnat muualta Suomesta maksoivat 80.000 euroa. Kaikki suuret seurakunnat eivät osallistu Jouluradion kustannuksiin, vaikka lähetys niiden alueilla kuuluukin. Jos tuo muiden seurakuntien maksuosuus saadaan kasvatettua 100.000 euroon ja sponsori- ja ilmoitustuottoja pystyttäisiin hankkimaan 30.000 euroa, saisimme Jouluradion avulla 50.000 euron vuosittaisen tuottojen kasvun. Muiden seurakuntien maksuosuuden kasvattaminen edellyttää suunnitelmallista ja sinnikästä vaikuttamis- ja myyntityötä, johon on varattava tarvittava resurssi.

Jouluradiolla on ollut yhteinen toimitila Kallion ja Paavalin seurakuntien kanssa kauppakeskus Redissä. Tilan vuokrasopimus päättyy syyskuussa 2023. Jouluradion osuus toimitilan vuokrasta on ollut 14.386 euroa vuodessa. Kallion seurakunta on päättänyt luopua omasta osuudestaan vuokrasopimuksen umpeutuessa. Joten jos Jouluradio jäisi Rediin kahdestaan Paavalin seurakunnan kanssa, tilavuokra nousisi 21.579 euroon vuodessa, mikäli Paavalin seurakunta ja Jouluradio maksaisivat koko tilavuokran puoliksi. Jouluradio ei kuitenkaan tarvitse jatkossa Redin tilaa, joten luopumalla siitä saadaan aikaan 14.386 euron säästöt vuodessa.

Vuosittainen lehdennumeroiden määrä

Mikäli 640.000 euron vajeus paikattaisiin vähentämällä painettujen lehtien määrää, se merkitsisi numeroiden vähentämistä 16:een vuodessa. Nyt tiedossa olevilla hinnoilla yhden nykyisen kaltaisen matalaksi leikatun tabloid-lehdennumeron paino- ja jakelukulut ovat 161.823 euroa, joten neljä numeroa maksaa 647.292 euroa. Yksi ratkaisu olisi muuttaa Kirkko ja kaupunki kerran kuussa ilmestyväksi aikakauslehdiksi. Tämä merkitsisi koko lehtikonseptin uusimista, mikä olisi huomattavan suuri ja paljon sekä aikaa että rahaa vievä prosessi. Kerran kuussa ilmestyvä aikakauslehti ei myöskään tulisi ratkaisevasti edullisemmaksi kuin 20 kertaa vuodessa ilmestyvä tabloid. Tämänhetkisen hinta-arvion mukaan 20 kertaa vuodessa ilmestyvän tabloidin paino- ja jakelukulut ovat 3,24 miljoonaa euroa vuodessa ja 12 kertaa vuodessa ilmestyvän aikakauslehden paino- ja jakelukulut olisivat 3,15 miljoonaa euroa vuodessa. Vuoden 2023 talousarviokehelyksessä paino- ja jakelukuluihin on varattu 2,6 miljoonaa euroa.

Lehden vuosittaisten numeroiden vähentäminen olisi strategisesti huono ratkaisu tilanteessa, jossa lukijat arvostavat lehteä, ovat tottuneet siihen ja omalla tavallaan jopa ystäväystyneet lehden kanssa – lehden, joka pitää heitä kiinni kirkon jäsenyydessä.

Numeroiden vähentäminen vähentää myös ilmoitusmyynnin tuottoa. Nyt 20 numerolle vuodessa on tuotoksi arvioitu 350.000 euroa. Yhden numeron keskimääräinen ilmoitusmyynnin tuotto on siten 17.500 euroa.

Näistä syistä nyt kannattaa etsiä ratkaisua, jolla voitaisiin taata Kirkko ja kaupunki - lehden ilmestyminen jatkossakin vähintään 20 kertaa vuodessa.

Henkilöstökulut

Kiinteistä kuluista leikkaaminen tarkoittaisi käytännössä vähennystä henkilöstökuluissa. Vuoden 2022 talousarviossa henkilöstökulujen summa sivukuluineen on 1.658.000 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa henkilöstökulut ovat noin 1.470.000 euroa, ja suunnitelman mukaan vuoden 2024 talousarviossa ne ovat noin 1.300.000 euroa.

Kasvaneisiin paino- ja jakelukuluihin tarvittava 640.000 euroa merkitsee henkilötyövuosiksi muutettuna noin kymmenen työntekijän työpanosta. Yhteisen mediatoimituksen henkilöstön puolittaminen ratkaisisi kyllä taloudellisen ongelman, mutta lähellekään nykyistä vastaavaa sisältöä – sen paremmin määrällisesti kuin laadullisestikaan – ei päästä vähentämällä toimituksesta kymmenen työntekijää. Kirkko ja kaupunki ilmestyy painettuna lehtenä kolmena erilaisena paikallisversiona ja verkossa paitsi näköislehtenä myös sitä paljon laajempuna verkkomediana sosiaalisen median kanavineen. Mediasisällöt eivät ilmesty tyhjästä eikä sivutöinä vaan niillä on tekijänsä.

Kirkko ja kaupungin henkilöstökulut ovat vuodesta 2021 vähentyneet eläköitymisten ja työpaikan vaihdosten myötä noin 170.000 euroa. Lähivuosina eläköitymisiä on tulossa lisää. Hyvää henkilöstösuunnittelua ei tule kuitenkaan jättää luonnollisen poistuman hoidettavaksi vaan toimituksen uudelleen organisoiminen ja mahdolliset säästöt henkilöstökuluissa on syytä käsitellä erikseen.

Ratkaisuehdotus

Vuoden 2023 osalta tarvittava 640.000 euron vaje paino- ja jakelukuluissa voidaan kattaa tarvitsematta turvautua lisätalousarvioon, jos a) vuonna 2023 julkaistaan poikkeuksellisesti vain 18 numeroa, b) jatketaan sopimuksen mahdollistamalla tavalla nykyistä jakelusopimusta Postin kanssa 6 kuukautta, c) käytetään vuonna 2022 syntyvä yhteisen mediatoimituksen ylijäämä vuoden 2023 paino- ja jakelukuluihin ja d) lisätään Jouluradion tuottoja 50.000 euroa.

Mikäli lehtiä tehdään kymmenen numeroa kesäkuun loppuun mennessä ja kahdeksan numeroa heinä- joulukuussa, pääsemme hyödyntämään (3,45% tarkistetun) vanhan jakeluhinnan maksimaalisesti. Tällöin kymmenen ensimmäisen numeron paino- ja jakelukulut olisivat 1.496.000 euroa ja kahdeksan jälkimmäisen numeron paino- ja jakelukulut olisivat 1.294.584 euroa. 18 numeroa vuonna 2023 maksaisi siis yhteensä 2.790.584 euroa. Tällöin paikattavaa 2.600.000 euron kehykseen jäisi enää 190.584 euroa, josta 150.000 euroa saadaan vuoden 2022 ylijäämästä ja loput 40.584 euroa Jouluradion sponsorituotoista ja muun Suomen seurakuntien maksuosuuden kasvusta.

Tämä ratkaisu koskee vain vuotta 2023 eikä se ratkaise rakenteellista ongelmaa: kasvaneiden tuotantokulujen myötä yhteisen median kehys on liian ahdas. Vuodesta 2024 alkaen on etsittävä pysyvämpi ratkaisu, jolla turvataan sekä Kirkko ja kaupungin ilmestyminen että riittävät toimitus- ja kehittämisresurssit laadukkaan ja merkityksellisen seurakuntamedian tekemiseksi.

Vuodesta 2024 eteenpäin katsovan ratkaisun tulee perustua kulujen vähentämiseen niin, että yhteisen mediatoimituksen henkilöstömäärä on optimaalinen suhteessa toimituksen tehtävään ja tavoitteisiin sekä paino- ja jakelukulujen kasvamisen myötä tarvittavaan kehyksen leventämiseen. Olennaista tämän ratkaisun löytämisessä on syksyllä 2022 valittavien seurakuntien ja seurakuntayhtymien luottamushenkilöiden hyvä perehdyttäminen yhtäältä median merkitykseen kirkon jäsenyydelle ja seurakuntien strategialle ja toisaalta Kirkko ja kaupungin käytännön toimintaedellytyksille. Se edellyttää sitoutunutta ja suunnitelmallista vaikuttamistyötä.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Lisätiedot

Päätoimittaja Jaakko Heinimäki, p. 09 2340 4010,
jaakko.heinimaki@kirkkojakaupunki.fi